

CRISIS CATALONIË

Henrike Lopez:
'Ik ben een
independentzia'

Enkele activisten hebben leuzen op de universiteit van Baskenland geschilderd om de Catalanen te steunen die onafhankelijkheid wensen.

Uit protest tegen het ingrijpen van Madrid in Catalonië gaan Basken vandaag de straat op. De kans dat het virus overslaat is klein. Het Eta-geweld staat inwoners nog te scherp voor de geest.

Basken zelf zijn vrijheidsstrijd moe

Pieterl Gruppen
BILBAO

Zwaaiend met de Catalaanse 'estelada', staat Henrike Lopez er een beetje verloren bij op de campus van de universiteit del Pais Vasco, even buiten Bilbao. De studenten letten niet op de vijftiger, maar spelen tijdens hun lunchpauze liever een potje tafeltennis of pingpong. Waarom Lopez nu actie voert? "Ik ben een 'independentzia'. Wat is er mooier dan je eigen baas te zijn? Of we nou Catalanen, Schotten, Vlamingen of Basken zijn: we voeren dezelfde strijd." Daarom heeft hij ook de rood-groene Baskische vlag, de 'ikurrina' bij zich.

"Zo'n dertig jaar geleden hadden we hier dezelfde situatie als nu in Catalonië. Maar sinds de Eta niet langer actief is, is het kalm geworden", zegt Lopez. Onafhankelijkheid staat niet hoog op de agenda voor de Basken, met de Eta-terreur nog vers in het geheugen. Minstens 800 mensen kwamen om bij aanslagen van de beweging: politici, soldaten, maar ook burgers. Pas in 2011 stopte de Eta met geweld, afgelopen lente leverde ze definitief alle wapens in.

Dat de wonden nog lang niet geheeld zijn, voelt zelfs de jongere generatie die het geweld vooral uit de verhalen van ouders en grootouders kent. Natuurkundestudent Ixak Sarasua (18), die met een vriend een bak gehaktballetjes deelt op een bankje in de zon, volgt het nieuws in Catalonië op de voet, maar staat zelf niet te popelen om onafhankelijkheid. "Rond het referendum in Cata-

lonië werd ook in Baskenland op potten en pannen geslagen uit solidariteit. Maar de mensen hier zijn nationalist, geen independentzia. Ze weten dat ze met een gevecht voor afscheiding veel kunnen verliezen."

Leuzen als 'Gora Errepublika Katalania' (Leve de Catalaanse republiek) die op de muren van de faculteit van sociale wetenschappen zijn gekalkt, zijn dan ook het werk van een klein groepje activisten, denkt Ludger Mees. Op de bovenste verdieping van de betonnen kolos houdt de Duitse historicus en socioloog, die sinds de jaren tachtig in Baskenland woont, kantoor. Hij is net terug van de opnames voor een Baskische talkshow waar hij een graag geziene gast is. Ook daar ging het uiteraard weer over Catalonië. "De Catalaanse leiders lijken met gesloten ogen tegen een muur te lopen. Ze missen brede steun, 49 procent is niet genoeg voor zulke drastische beslissingen als zij genomen hebben."

Adempauze

In Baskenland is de steun voor onafhankelijkheid veel minder. Volgens een peiling van de Deusto-universiteit afgelopen zomer, wil 17 procent van de Basken zich afscheiden. "De mensen hier willen geen vergaande experimenten meer", zegt Mees. "Ze hebben eindelijk adempauze. Nog maar kort geleden liepen sommige collega's hier op de campus met bodyguards rond, omdat zij hun mening uitten." Bijna iedereen heeft op een of andere manier met het geweld te maken gehad. Ook Mees zelf. "Mijn Baskische fietsvriend José Marti Korta is door een autobom

gedood. Alleen omdat hij als zakenman weigerde de revolutionaire belasting aan de Eta te betalen."

Maar het is niet alleen de rust die de Basken vrezen te verliezen bij een nieuwe onafhankelijkheidsstrijd. Ze zijn inmiddels ook erg gehecht geraakt aan hun welvaart. In Bilbao tref je geen daklozen of leegstaande winkelpanden, maar goed gevulde hotels en bars waar rijk belegde 'pintxos' op de toog staan uitgesteld.

Dat het zo goed gaat met de Basken heeft onder meer te maken met

de afspraken die met Madrid zijn gemaakt. De financiële onafhankelijkheid waar de Catalanen zo naar verlangen hebben de Basken in 1981 met hun eigen 'concerto economico' veilig weten te stellen. De regio mag haar eigen belasting heffen, zolang ze 6,24 procent (destijds het Baskische aandeel aan de Spaanse economie) afdraagt aan Madrid. De regioregering haalt zo jaarlijks tussen de 14 en 17 miljard euro op.

"Hoe meer je je best doet, hoe meer geld je vangt", zegt Massimo

Cermelli van de Deusto businessschool. "De Basken ontduiken hun belasting niet, want ze zien direct wat er met hun geld gebeurt." Bovendien kunnen ze hierdoor niet hun hand ophouden bij Madrid als het even tegenzit. Andersom kan Madrid de teugels niet aantrekken als het economisch slecht gaat, zoals bij de Catalanen gebeurde tijdens de crisis rond 2009. Een belangrijke reden voor de huidige onrust.

In onze handen

Protesten zoals de Catalanen die organiseren, waarbij hele generaties van verschillende achtergronden de straten bevolken, zullen in Baskenland daarom niet snel ontstaan. Ook omdat de regio een brede burgerbeweging ontbeert. Waar in Catalonië de organisaties ANC en Omnium Cultural honderdduizenden mensen de straat op kregen, is het op dat front rustig in Baskenland.

Het zou kunnen veranderen. Sinds kort timmert Gure Esku Dago, 'Het is in onze handen', aan de weg. De organisatie probeert weer een debat over de toekomst te entameren, nu de Eta van het toneel is verdwenen. Zo organiseerde ze onofficiële referenda in 167 steden en dorpen. Ook onafhankelijkheid verscheen daarbij op de agenda.

Henrike Lopez is hoe dan ook optimistisch over een toekomst waarin hij niet langer in zijn eentje hoeft te protesteren. "De geschiedenis gaat altijd in golven", zegt hij. "De Catalanen bevinden zich nu helemaal boven op zo'n golf, en de Basken onderaan. Maar in de toekomst kan dat weer net zo goed andersom zijn."